

חלקו של הגליון מוקדש הפעם לתרגומים מרוסית. יואל נץ עורך השוואה מלומדת ומרתקת בין נוסחי תרגום לשיר "אחותי החיים" של בוריס פסטרנק, שיר שללא תכנון מוקדם תרגמה גם מירי ליטווק תחת השם המפתיע "הוויה אחותי". בנוסף מופיעים בגליון (בתרגומה של ריטה קוגן) תרגומים משירי אנה אחמטובה ומרינה צוויטיבה, שלושתם - אחמטובה, צוויטיבה ופסטרנק - נציגים מובהקים של זרם השירה האקמאיסטית - שירה המתאפיינת במשקל קצוב ובחריזה מדויקת, בהימנעות מערפול ויתר-סימבוליות, בדיבור ישיר ומאופק, ובשימת דגש על המילה הבודדת. מאחר שסגנון זה ביטא את תחושותיו של המשורר כפרט, כאדם יחיד, היו משורריו נרדפים ומגונים בעיני המשטר הקומוניסטי וסבלו תחתיו סבל כבד.

שירה נפלאה נכתבה בעת הדיכוי הקומוניסטי, אך אין ספק שהיתה נכתבת שירה (ופרוזה) נפלאה גם אילו לא היה דיכוי.

בנוסף מובאים כאן תרגומים של המשורר הסימבוליסט הנועז אנדריי ביילי, של המשורר הסאטירי ויאצ'סלב קופריאנוב ושל המשורר החי בישראל איליה בייביקוב, וסיפור מעורר מחשבה של הסופר הפוסט-מודרני המסקרן ויקטור פלווין. עוד בגליון: דמות המורה בספרות העברית, והשירה הערבית בעידן שלאחר האביב הערבי.

השילוב הזה נפגש עם המציאות הספרותית של הימים האחרונים, שבה נפסל ספר מלהיכלל בתוכנית הלימודים המורחבת בספרות, מחשש - ממה חששו בעצם?...

אין טעם להרחיב כאן על מה שדשו בו ודיברו עליו רבות, ועם זאת, מדאיג מאוד שסוגיה מעין זו עולה ככלל על שולחן הדיונים.

ונסיים בבית משירו של ויאצ'סלב קופריאנוב המובא בגליון זה: "אדם המציא כלוב לפני שהמציא כנפיים// בתוך הכלובים/ שרים בעלי כנפיים/ על חירות המעוף/ מחוץ לכלובים/ שרים מחוסרי כנפיים/ על צדקת הכלובים...."

כל המדורים הקבועים, ביקורת ושירה, מופיעים כרגיל בגליון, ואנו מקווים לשנה אזרחית פורייה ויצירתית.

מיכאל בסר
עמית ישראלי גלעד

*

בסוף השנה הנוכחית ימלאו עשר שנים למותו של יעקב בסר, שייסד את 'עתון 77' ואשר רוחו שורה עליו עד היום. יעקב בסר - משורר ומתרגם פורה, תרגם מפולנית, מידיש ומרוסית. בין השאר תרגם את "גיבור זמננו" מאת לרמונטוב, "שירים בפרוזה" מאת טורגנייב, שירים של איליה ארנבורג, את המחזה "שידוכים" מאת גוגול, ואת "וידויו של חוליגין" לייסנין, ששיר מתוכו מובא כאן.

סרגיי ייסנין מרוסית: יעקב בסר

*

גם עכשיו, עת קרה כְּבֹר הַלְבָּה,
היא הסֶבֶךְ הַלֹּוֹהֵט שֶׁל עֵבֶר,
הַטְּרוֹף וְהַעֵז שֶׁהָיָה בָּהּ -
בְּפוֹאֲמוֹת שְׁלִי נֶאֱגֵר.

עוֹרְקֵי הַמְלָה הַזוֹהֶבֶת
מִימי הַיְלָדוֹת - עַד בְּלִי-סוֹף
מְכַל שִׁיר וְשׁוֹרָה מְשִׁתְּקֶפֶת
פְּרִאוֹתוֹ שֶׁל יְלֵד רְחוֹב.

עוֹדֵי גֵּא וְאֲמִיץ כְּמוֹ קֶדֶם,
חֲדָשְׁנוֹת מִתִּיזִים צְעָדֵי...
אִם אֵי פֶּעַם בְּלֶסֶת הַכִּיתִי
עֲכָשׁוֹ כֹּל הַנֶּפֶשׁ בְּדָם.

וְאֹמֵר, לֹא לְאֵם מְבַהֶלֶת,
כִּי מוֹל צְחוֹק הַהֶמוֹן, גֶּסֶת-הַפֶּה:
"שׁוֹם דְּבָר, רַק נִתְקַלְתִּי בְּאֶבֶן,
זֶה הַכֹּל, עַד מִחֵר יִתְרַפֵּא!"

1922

מתוך וידויו של חוליגין 1985

גוֹרְלוֹ שֶׁל כָּל חַי שׁוֹנֶה הוּא,
מְגִיל רֶךְ כְּבֹר נוֹתֵן אוֹתוֹתָיו.
אֲלֵמְלֵא מְשׁוֹרֵר הָיִיתִי,
אִז הָיִיתִי נוֹכַח וְגִנְבִי.

דֵּל בְּשׁוֹר, נְמוֹךְ וְדֶק-מֵתֵן,
בְּרַחוֹב בְּעַל-אֶגְרוֹף וְגִבּוֹר,
מְדֵי יוֹם, מְדֵי יוֹם מְכַה-חֶטֶם
נִהְגֵּיתִי הַבִּיתָה לְחֹזֵר.

וְאֹמֵר לְאִמִּי הַנְּבָהֶלֶת
כְּשֶׁדָּם מְכַסֶּה לִי הַפֶּה
"שׁוֹם דְּבָר, רַק נִתְקַלְתִּי בְּאֶבֶן,
זֶה הַכֹּל, עַד מִחֵר יִתְרַפֵּא!"